

Praćenje suđenja za ratne zločine - Jamstvo procesa suočavanja s prošlošću i održivosti pravosudnih reformi u Hrvatskoj

Osijek, Zagreb, 2. lipnja 2014.

Dvotjedni izvještaj o suđenjima za ratne zločine

Europski sud za ljudska prava odbio aplikaciju Freda Marguša

Dana 27. svibnja 2014. godine Veliko vijeće Europskog suda za ljudska prava (ESLJP) potvrdilo je presudu svoga Vijeća od 13. studenoga 2012. godine: da nije došlo do povrede prava podnositelja aplikacije Freda Marguša na pošteno suđenje (čl. 6. *(Europske) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*) te prava da ne bude optužen i osuđen dvaput za isto djelo, *ne bis in idem* (čl. 4. *Protokola br. 7 uz Konvenciju*).

Naime, za vrijeme trajanja prvostupanjskog kaznenog postupka pred Županijskim sudom u Osijeku i žalbenog pred VSRH, u kojemu je Fred Marguš osuđen na 15 godina zatvora zbog ratnog zločina nad srpskim civilima u Čepinu pored Osijeka, počinjenog zlostavljanjem i ubijanjem osmero i ranjavanjem jedne osobe, ključno pitanje bilo je da li se glede dva inkriminirana događaja: ubojstva dva i ranjavanja jednog člana obitelji Bulat te zatočenja, mučenja i ubojstva bračnog para Vico, radi o već pravomoćno presuđenoj stvari, jer je u pogledu tih događaja 1997. godine, primjenom *Zakona o općem oprost*, u odnosu na Marguša donijeta odbijajuća presuda.

Hrvatski su sudovi prihvatili obrazloženje tužiteljstva da odbijajuća presuda za ubojstvo, primjenom *Zakona o općem oprost*, ne isključuje donošenje osuđujuće presude za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer se ne radi samo o djelu protiv života i tijela, nego o djelu koje je istovremeno upravljeno i protiv čovječnosti i međunarodnog prava za koje kazneni progon ne zastarijeva i koje je RH, po međunarodnom pravu, dužna goniti. Presudama vijeća ESLJP potvrđeno je da u odnosu na pravomoćno osuđenog Marguša pred nacionalnim sudovima nije došlo do povreda prava zajamčenih *Konvencijom i Protokolom br. 7*, na koja se pozivao u svom zahtjevu.

Josip Boljkovac oslobođen optužbe za “partizanski” zločin počinjen 1945. godine

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Zagrebu 22. svibnja 2014. godine nepravomoćno je oslobodilo optužbe 94-godišnjeg Josipa Boljkovca optužbe da je 1945. godine, neposredno po okončanju Drugog svjetskog rata, kao šef karlovačkog Odjeljenja za zaštitu naroda (OZNA) naredio uhićenje i likvidaciju 21 civilne osobe s područja Duge Rese, koje se sumnjičilo za suradnju sa ustaškim vlastima.

U usmenom obrazloženju presude predsjednik Raspravnog vijeća je, između ostalog, naveo da nijedan dokument ili svjedok nije potkrijepio tvrdnju da je Boljkovac nalogodavac zločina. Žrtve nisu bili pripadnici ustaških, domobranskih ili drugih vojnih formacija, a niti suradnici vlasti tzv. NDH, nego viđeniji građani i poduzetnici Duge Rese. Cilj zločina bilo je čišćenje političkih klasnih neprijatelja. Nesporno je da je partizanska borba bila antifašistička, ali su je zločini u određenoj mjeri kompromitirali. Boljkovac je prvi, a vjerojatno i posljednji pripadnik partizanskog pokreta koji je optužen za ratni zločin. Bilo bi nepravredno sav teret komunističkih zločina, od Bleiburga do Širokog Brijega, staviti na teret Boljkovcu, ustvrdio je predsjednik Raspravnog vijeća, navodeći i da je sud imao zadaću ne podleći raspoloženju javnosti, jer je to nedopustivo u demokratskoj državi i suprotno načelu nezavisnosti sudstva.

Županijsko državno odvjetništvo (ŽDO) u Zagrebu priopćilo je da će protiv ovakve presude uložiti žalbu, jer smatra kako je tijekom postupka prikupljeno dovoljno dokaza za donošenje osuđujuće presude protiv okrivljenog Boljkovca.

Projekt je financiran u sklopu EIDHR programa Europske unije za Republiku Hrvatsku.

Sadržaj izvještaja isključiva je odgovornost organizacija civilnog društva i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

Devetnaest godina nakon ratnih zločina počinjenih u “Oluji” prva pravomoćna osuđujuća presuda

Vrhovni sud Republike Hrvatske (VSRH) povisio je kaznu Boži Bačeliću, zapovjedniku voda 113. brigade Hrvatske vojske (HV), za ratni zločin počinjen ubojstvom Nikole i Milice Damjanić, starijeg bračnog para srpske nacionalnosti, u mjestu Prokljan, i ubojstvom zarobljenog pripadnika vojske tzv. Republike Srpske Krajine Vuka Mandića, u predjelu Varivoda, u zaseoku Mandići, u kolovozu 1995. godine, nakon završetka Vojno-redarstvene akcije “Oluja”.

Umjesto 5 godina i 10 mjeseci, na koliko ga je u ponovljenom prvostupanjskom postupku osudio Županijski sud u Splitu, VSRH osudio ga je na 7 godina zatvora.

Time je Bačelić, gotovo devetnaest godina nakon počinjenja zločina, postao prvi pripadnik hrvatskih postrojbi pravomoćno osuđen za neke od brojnih ratnih zločina koji su počinjeni tijekom ili po završetku “Oluje”.

Osim Bačeliću, u istom postupku sudilo se i ročnicima HV-a: Anti Mamiću, Luki Vuki i Jurici Ravliću, kojima je Bačelić zapovijedao. Žalbena vijeće VSRH je potvrdilo dio presude kojom su Mamić i Ravlić oslobođeni optužbe za sudjelovanje u ubojstvu zarobljenog vojnika, no ukinulo je dio presude kojom je odbijena optužba protiv sve trojice za zločin nad civilima, pa će im se u tom dijelu ponovno suditi.

Naime, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Splitu je prekvalificiralo kazneno djelo iz optužbe, iz ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u pomaganje počinitelju kaznenog djela, te je potom donijelo odbijajuću presudu zbog zastare. Žalbena vijeće VSRH je smatralo da je na taj način došlo do prekoračenja optužbe, odnosno apsolutno bitne povrede kaznenog postupka.

Inače, ovaj se kazneni postupak vodi od 2001. godine. Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Šibeniku u rujnu 2002. godine sva četvorica okrivljenika bila su oslobođena optužbe. Nakon što je VSRH u travnju 2007. godine ukinuo oslobađajuću presudu, Bačelić je pobjegao, a Mamić, Vuko i Ravlić su pritvoreni. Postupak je mirovao do 2012. godine, kada je Bačelić uhićen u Njemačkoj i izručen Hrvatskoj.

Beara proglašen krivim za zlostavljanje zarobljenih hrvatskih vojnika u kninskom zatvoru

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Splitu 12. svibnja 2014. godine proglasilo je Nikšu Bearu krivim i osudilo ga na 3 godine i 10 mjeseci zatvora zbog toga što je u kninskom zatvoru fizički zlostavljao trojicu zarobljenih pripadnika HV-a. Pritvor mu je produljen do pravomoćnosti presude.

Beara se predao hrvatskim vlastima 2011. godine i zatražio obnovu postupka, s obzirom da je ranije osuđen u odsutnosti. Naime, presudom Okružnog suda u Šibeniku od 29. rujna 1993. godine Petar Krivić, Nikša Beara, Željko Bjedov i Dušan Novaković u odsutnosti su osuđeni zbog zlostavljanja zarobljenika u kninskim zatvorima. Kriviću, Beari i Bjedovu izrečene su kazne zatvora od po 6 godina, a Novakoviću od 10 godina. No Bjedov je kasnije u obnovljenom postupku oslobođen optužbe.

Nakon predaje Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Splitu 2. prosinca 2013. godine oglasilo je Bearu krivim i osudilo na 3 godine i 10 mjeseci zatvora, no VSRH je ukinuo prvostupanjsku presudu. U ponovljenom postupku, kako je uvodno rečeno, izrečena mu je kazna u istom trajanju kao i prije pola godine.

Zbog sudjelovanja u uhićenjima, zlostavljanjima i progonu hrvatskih civila 7 godina zatvora

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku 26. svibnja 2014. godine proglasilo je Ibrahima Kovačevića krivim za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer je od kolovoza 1991. do sredine 1992. godine kao pripadnik SUP-a Beli Manastir sudjelovao u uhićenjima i fizičkom zlostavljanju više osoba, prijatelji jednoj obitelji, zbog kojih je ta obitelj morala napustiti Baranju, te u odvoženju zatvorenika iz Belog Manastira u zatvore u Borovo i Dalj. Izrečena mu sedmogodišnja zatvorska kazna.

Kovačević je jedanaestookrivljeni na optužnici koju je ŽDO u Osijeku 2001. godine podiglo protiv čak 58 osoba, zbog zločina počinjenih na području Baranje.

Njemačka policija uhitila ga je 19. listopada 2013. godine na temelju međunarodne tjeralice, prilikom rutinske kontrole autobusa kod grada Passaua, na njemačko-austrijskoj granici, a potom je u siječnju ove godine izručen Hrvatskoj.

Projekt je financiran u sklopu EIDHR programa Europske unije za Republiku Hrvatsku.

Sadržaj izvještaja isključiva je odgovornost organizacija civilnog društva i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

Okrivljeni pripadnik srpskih postrojbi u odsutnosti nepravomoćno oslobođen optužbe

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Rijeci 29. svibnja 2014. godine prvostupanjskom presudom oslobodilo je optužbe odsutnog Željka Žakulu optužbe da je u ožujku 1992. u mjestu Čanak, u blizini Korenice, kao pripadnik postrojbi tzv. SAO Krajine, zajedno sa sada pokojnim Draganom Baraćem, odveo iz obiteljske kuće Blaža Grbca te u njega, nakon što ga je Barać ubo nožem u vrat, ispalio više hitaca i nanio mu više prostrijelnih rana uslijed čega je Blaž Grbac preminuo.

Optužnicu je 16. listopada 2009. podiglo ŽDO u Gospiću. Tijekom dokaznog postupka saslušano je ukupno 16 svjedoka. Nekolicina ih je iskaze dala na Višem sudu u Beogradu, kao i optuženi Žakula obranu.

Optuženog Žakulu tijekom istražnog postupka teretio je svjedok Nikola Jurković, koji je u međuvremenu preminuo. Svjedočenju Nikole Jurkovića nisu nazočili optuženik niti njegov branitelj, a svjedok je govorio o svojim posrednim saznanjima, odnosno onome što su mu drugi pričevali.

Raspravno vijeće donijelo je oslobađajuću presudu smatrajući da vrijednost izvedenog dokaznog materijala nije dostatna za formiranje zatvoreng kruga indicija, na osnovu kojeg bi se moglo zaključiti da je optuženik nedvojbeno počinio djelo za koje ga se tereti.

Za usmrćenje starice u Ličkom Čitluku uz Velibora Šolaju okrivljen i Josip Mršić

ŽDO u Zagrebu donijelo je rješenje o provođenju istrage protiv Josipa Mršića, zbog osnovane sumnje da je u rujnu 1993. godine, tijekom vojne akcije „Džep 93”, u mjestu Lički Čitluk, kao pripadnik 9. gardijske brigade HV-a, nakon što je u podrumu kuće zatekao nepoznatu žensku osobu starije životne dobi, zajedno s Veliborom Šolajom, u nju pucao iz svog osobnog naoružanja, pa su je tako usmrtili.

Naime, u kaznenom predmetu koji se pred Županijskim sudom u Zagrebu vodi protiv Velibora Šolaje, u travnju 2014. godine provedena je rekonstrukcija na mjestu događaja u selu Lički Čitluk, na kojoj je Mršić kao svjedok izjavio da je upravo on pucao u nepoznatu žensku osobu i tako je ubio. Isto je ponovio i na glavnoj raspravi 6. svibnja 2014. godine, pojašnjavajući pritom da je nakon njega u nju pucao i okrivljeni Šolaja. Na istoj raspravi svjedok Damir Relić je potvrdio da je Mršić pucao u žensku osobu. ŽDO u Zagrebu je potom ispitalo drugog svjedoka, koji je također potvrdio da je Mršić zajedno s okrivljenim Šolajom pucao u žrtvu, navedeno je, bez navođenja osobnih podataka okrivljenih, u priopćenju ŽDO-a u Zagrebu od 21. svibnja 2014. godine.

Započela glavna rasprava za zločin počinjen zlostavljanjem civila u šibenskom zatvoru Kuline

Na Županijskom sudu u Splitu 22. svibnja 2014. godine započela je glavna rasprava u postupku protiv Damira Boršića i Miroslava Periše, koje se tereti da su počinili ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Boršića se tereti da je od 21. svibnja do 17. srpnja 1993. godine u Šibeniku, kao zapovjednik Vojnog zatvora Kuline, držao u tom zatvoru četvero civila. Znao je da ih čuvari svakodnevno tuku i zlostavljaju, ali nije ništa poduzeo da to spriječi, a uz to je i sam u tome sudjelovao. Zatočeni civili, prema optužnici, svakodnevno su bili fizički i psihički zlostavljani, a oštećenica je više puta silovana. Perišu se tereti da je kao zatvorski čuvar fizički i psihički zlostavljao civile. Osim toga, oštećenicu je prisiljavao na spolni odnos s jednim od oštećenika.

Nakon čitanja optužnog akta oba optuženika su se izjavila da se ne osjećaju krivima. Početak dokaznog postupka određen je za jesen, do kada će se pokušati doći do dvoje svjedoka (oštećenika) koji žive izvan Hrvatske. Druge dvije osobe koje su u optužnici navedene kao žrtve su u međuvremenu preminule, i nikada nisu dale iskaz.

